

ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ

УДК 378.147:61

О.М. Бойченко, Ю.В. Сідаш

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Українська медична стоматологічна академія

Сучасні методи викладання профільних дисциплін для випускників закладів вищої освіти (ЗВО) є постійним джерелом спостереження зарубіжних та українських науковців, оскільки в наш час багато студентів із близького і далекого зарубіжжя здобувають освіту в Україні. Тому впровадження сучасних інноваційних технологій у навчальний процес вишів необхідне і насамперед пов'язане з потребою вдосконалення процесу викладання, переродження традиційного освітнього процесу та радикальних перетворень і комплексних видозмін.

Одна з головних ознак сучасного суспільства – це його розвиток на основі інновацій, тому метою публікації є спроба охарактеризувати засоби, форми і різні методи інноваційного навчання студентів вищих медичних закладів України, розкрити специфіку їх використання в інтерактивному середовищі.

Упровадження інновацій у педагогічний процес передбачає складні створення, поширення і використання нових засобів (нововведень) для розв'язання різних проблем, які досі розв'язувалися по-іншому. Для забезпечення виконання цього завдання в Україні розроблена Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)», Національна доктрина розвитку освіти (2002), прийнятий у 2014 році Закон України «Про вищу освіту», підготовлені та знаходяться на громадському обговоренні проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. та проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [1]. Ці документи передбачають істотне реформування навчального процесу з метою формування творчого професіонала з глибокими знаннями викладання дисципліни, міцними вміннями та навичками через «навчання здобувачів вищої освіти сучасним науковим знанням із використанням новітніх навчально-інформаційних технологій».

Ефективність застосування інноваційних методів навчання у ЗВО потрібно оцінювати, спираючись не тільки на кількісні показники навчальних досягнень студентів, а й ураховуючи зміни у свідомості і студентів, і викладачів. У студентів постійно є покликання до засвоєння нових знань і вдосконалення навичок. Вони намагаються брати на себе відповідальність, відстоювати свою сформовану позицію, співпрацювати і розвивати новий тип мотиваційної сфери, де самоактуалізація впливає на загальну креативність студента, сприяє створенню нової позиції особистості [2;3]. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» інновації – це новостворені й удосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що суттєво покращують структуру та якість виробництва і соціальної сфери. Проблеми інноваційних технологій і методів навчання в сучасній вищій освіті актуальні, оскільки посилилася тенденція до гуманізації й гуманітаризації змісту освіти, ліцензовано нові навчальні дисципліни і як наслідок зросла потреба в науково-педагогічних працівниках, які змогли б забезпечити інноваційний підхід до реалізації цих тенденцій під час навчально-виховного процесу. Показово те, що викладачі отримали можливість створювати і втілювати власні інноваційні методики.

Нині майже в усіх ЗВО України використовуються велика кількість різних інноваційних методів. Однією з форм навчання стала кооперативна, яка передбачає навчання в невеликих групах (до 5 осіб). Цей метод ґрунтується на врахуванні під час практичного заняття внеску кожного студента в навчальний процес. При цьому кожен із них має можливість продемонструвати власні знання, практичні навички й обґрунтувати ту чи іншу сформовану ними думку [4]. Кооперативне

навчання («спільне навчання») – одна з технологій, яка широко використовується в навчальній роботі студентів у групах і робить їх відповідальними за навчання один одного; при цьому кожен із них особисто підзвітний за своє власне навчання. Важливість такого процесу навчання зумовлена різними аспектами:

-можливість установалення рівноправних відносин між викладачем і студентом;

-організація в процесі навчання продуктивної співпраці тих, хто навчається;

-можливість практичної реалізації суб'єкт-суб'єктного й особистісного зорієнтованого підходів до організації педагогічного процесу.

Основний елемент кооперативного навчання (згідно з Д. Джонсоном) – це позитивна взаємозалежність, тобто участь у такій ситуації, коли розуміння і взаємодія навчального процесу кожного члена групи залежать від іншого студента цієї групи. Виявляється шляхом оцінювання кожного студента, прийняття ним того чи іншого викладеного матеріалу іншими членами групи. Тому такий підхід дуже важливий. По-перше, студенти в групі мусять доповнювати один одного в пройденому матеріалі та допомагати в засвоєнні нового. По-друге, кожен має знати, що група кооперативного навчання передбачає засвоєння матеріалу кожним студентом, а не де інші виконують усю роботу, де можна «сховатися».

Обробка засвоєного результату передбачає обговорення членами кооперативних груп питання засвоєння пройденого матеріалу: наскільки ефективно вони працювали протягом заняття для розв'язання поставлених задач перед ними. Таку форму прийняття матеріалу потрібно намагатися використовувати щоразу, коли робота виконується у співпраці студентів, оскільки вона є вагомим чинником поліпшення функціональності.

Інший метод упровадження інновацій – це індивідуалізоване навчання студента, що сприяє впровадженню принципів толерантності та рівноваги в навчальному середовищі, а також підвищенню ефективності рівня навчання. У рамках такого методу навчання викладач формує знання і навички, необхідні для вирішення поставлених завдань на практиці індивідуально для кожного студента. За такого підходу до навчання для кожного здобувача знань акцентується увага на процесі засвоєння профільної дисципліни, відпрацювання практичних навичок та їх взаємозв'язок з іншими предметами. Індивідуалізований підхід створює рівномірніший баланс між потребами особистості та групи, забезпечуючи повноту і реальні шляхи впровадження навчального процесу. Такий спосіб навчання дозволяє майбутньому лікарю розвивати свій потенціал, ставити цілі та досягати їх у процесі навчання і використовувати в майбутньому [5].

Так, після систематизації кількох методів викладання у вищій школі за проектом «Тюнінг» В. Луговий визначає, що основним методом має

бути індивідуальний підхід до кожного студента, що доповнюється груповою дослідницькою роботою, практичними та семінарськими заняттями, а не лекційні заняття, як вважається в сучасній вищій школі України [6].

Кожний з інноваційних методів навчання у вищій школі має свої переваги і недоліки. Ще одним із таких методів викладання дисципліни є метод кейсів, що передбачає прийняття студентами конкретного зваженого рішення в ситуації, яка склалася в конкретному випадку. Для цього групу ділять на підгрупи по кілька студентів для ефективнішого застосування цього методу. Навчальна інформація, що становить кейс («case» – випадок, ситуація), має відображати проблему з майбутньої професійної діяльності студента, що може бути розв'язана кількома варіантами. Кожна група студентів після вирішення поставленої задачі й обговорення пропонує свій варіант розв'язання проблеми, обґрунтовуючи його з опорою на засвоєні знання з дисципліни. При цьому викладач, який готується до такого заняття, систематизує викладений матеріал, доповнює його міжпредметними зв'язками і намагається спрямувати студентів на професійний, а не побутовий підхід до аналізу ситуації [7]. Такий метод навчання дозволяє формувати думку індивідуального в кожного здобувача вищої освіти, при цьому враховувати і позицію інших. Це в майбутньому буде сприяти розвитку їхньої інтелектуальної діяльності, формуванню вмінь і навичок критичного осмислення.

Висновок

На підставі методичної літератури щодо впровадження інноваційних методів навчання у вищій медичній школі показано, що пріоритетом національної концепції реформування і модернізації вищої освіти є створення інноваційного освітнього середовища в закладах вищої освіти через сприяння прогресивним нововведенням, зокрема впровадження інноваційних методів навчання. У сучасній педагогіці застосовується велика кількість різних інноваційних методів навчання, які спрямовують студентів на якісне засвоєння знань та розвиток їхньої інтелектуальної діяльності, формування вмінь і навичок критичного осмислення професійної проблеми, здатності самостійно опрацьовувати інформацію, формування якостей, що стануть у нагоді в майбутньому професійному житті.

Література

1. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/ua/pr-vi-dcil/1312/1390288033/1414672797/>
2. Козак Л. В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. [Електронний ресурс]/ Л. В. Козак. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/4280/1/Kozak_LV_Doslidjennya_innov_mod_2014.pdf

3. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. №1556-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – №63. – Ст. 1728.
4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія : підруч. для студ. / А. М. Алексюк ; Міжнар. фонд «Відродження». – К. : Либідь, 1998. – 558 с. – (Програма «Трансформація гуманітарної освіти в Україні»).
5. Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі : монографія / І. І. Доброскок, В. П. Коцур, С. О. Нікітчина [та ін.] ; Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Переяслав-Хмельниць. : Вид-во С. В. Карпук, 2008. – 284 с.
6. Луговий В. І. Управління якістю викладання у вищій школі: теоретико-методологічний і практичний аспекти / В. І. Луговий // Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія / [авт. кол.: В. Луговий, М. Левшин, О. Бондаренко та ін. ; за ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового]. – К. : Педагогічна думка, 2011. – С. 5–34.
7. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

**Стаття надійшла
05.11.2018**

Резюме

Одна з головних ознак сучасного суспільства – це його розвиток на основі інновацій, тому метою даної публікації є спроба охарактеризувати засоби, форми і різні методи інноваційного навчання студентів вищих медичних закладів України, розкрити специфіку їх використання в інтерактивному середовищі.

Сучасні методи викладання профільних дисциплін для випускників ЗВО є постійним джерелом спостереження зарубіжних та українських науковців, оскільки в наш час багато студентів із близького і далекого зарубіжжя здобувають освіту в Україні. Для забезпечення виконання цього завдання в Україні розроблена Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)», Національна доктрина розвитку освіти (2002), прийнятий у 2014 році Закон України «Про вищу освіту», підготовлені та знаходяться на громадському обговоренні проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. та проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [1]. Ці документи передбачають істотне реформування навчального процесу з метою формування творчого професіонала з глибокими знаннями викладання дисципліни, міцними вміннями та навичками через «навчання здобувачів вищої освіти сучасним науковим знанням із використанням новітніх навчально-інформаційних технологій». Так, упровадження сучасних інноваційних технологій у навчальний процес вищих необхідне, насамперед це пов'язано з необхідністю вдосконалення процесу викладання, переродження традиційного освітнього процесу та радикальних перетворень і комплексних видозмін. У сучасній педагогіці застосовується велика кількість різних інноваційних методів навчання, що спрямовують студентів на якісне засвоєння знань і розвиток їхньої інтелектуальної діяльності, формування вмінь та навичок критичного осмислення професійної проблеми, здатності самостійно опрацьовувати інформацію, формування якостей, що стануть у нагоді в майбутньому професійному житті.

Ключові слова: інноваційні методи, заклади вищої освіти.

Резюме

В настоящее время одним из главных признаков современного общества является его развитие на основе инноваций, поэтому целью данной публикации стала попытка охарактеризовать средства, формы и различные методы инновационного обучения студентов высших медицинских учреждений Украины, раскрыть специфику их использования в интерактивной среде.

Современные методы преподавания профилирующих дисциплин выпускникам высших учебных заведений являются постоянным источником наблюдения зарубежных и украинских ученых, поскольку в настоящее время многие студенты из ближнего и дальнего зарубежья получают образование в Украине. Для обеспечения выполнения этой задачи в Украине разработана Государственная национальная программа «Образование (Украина XXI века)», Национальная доктрина развития образования (2002), принят в 2014 году Закон Украины «О высшем образовании», подготовлены и находятся на общественном обсуждении проект концепции развития образования Украины на период 2015-2025 гг. и проект стратегии реформирования высшего образования в Украине до 2020 года [1]. Эти документы предусматривают существенное реформирование учебного процесса с целью формирования творческого профессионала с глубокими знаниями преподавания дисциплины, прочными умениями и навыками через «обучение соискателей высшего образования современным научным знаниям с использованием новейших учебно-информационных технологий». Так, внедрение современных инновационных технологий в учебный процесс вузов необходимо, прежде всего это связано с необходимостью усовершенствования процесса преподавания, перерождения традиционного образовательного процесса, радикальных преобразований и комплексных видоизменений. В педагогике применяется большое количество различных инновационных методов обучения, которые направляют студентов на качественное усвоение знаний, развитие их интеллектуальной деятельности, формирование умений и навыков критического осмысления профессиональной проблемы, способности самостоятельно обрабатывать информацию, приобретение качеств, необходимых в будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: инновационные методы, высшие учебные заведения.